

Vijf is te veel

Dick Vunderink

Dick Vunderink is inmiddels zes jaar voorzitter van de VBBN en voorzitter van de Bedrijfsraad. Hij vindt het tijd om een persoonlijke visie te geven op de vele vragen over het uitblijven van een fusie van de vijf imkerorganisaties in Nederland.

Ik loop nu enige tijd mee in de top van de bijenhouderij in Nederland. Ik heb veel moeten leren want ik was ook zo'n imker die graag aan z'n bijen werkt en het besturen intussen aan anderen overlaat. Tot ik met de VUT ging en uitgenodigd werd om Piet Muntjewerf op te volgen als voorzitter van de VBBN. Toen pas drong het goed door dat er vijf imkerorganisaties in Nederland zijn en ik imiteerde mijn voorgangers door mij voor te nemen een fusie onder mijn 'bewind' tot stand te brengen. Na enkele jaren heb ik dat ingeslikt als te ambitieus maar vrijwel dagelijks word ik geconfronteerd met deze merkwaardige situatie en begint de hoop weer te kriebelen. Omdat ik merk dat de vragen over de verbrokkelde imkerij bij heel veel imkers leven acht ik het niet juist in ons gezamenlijk blad Bijen het zwijgen voort te zetten. Dus geef ik er hier enkele persoonlijke gedachten over.

Waarom die hoop? Omdat het gezamenlijke blad Bijen nu geworteld is, een eerste crisis heeft doorstaan en omdat de samenwerking in de Bedrijfsraad harmonieus verloopt.

Eerst een enkele opmerking over fusies in het algemeen. Fusie is een modeverschijnsel, onderhevig aan de slingerwerking van de klok. Het was mode in de zeventiger jaren en diverse bedrijven braken daar de nek op (voorbeeld: OGEM). Dan komt de correctiegolf met kreten als 'schoenmaker, houd je bij je leest' en 'small is beautiful' en van alles wordt weer afgestoten. Maar ook dat verveelt gauw en moet alles weer groeien en zoveel mogelijk onder één noemer (zo ook IKC). Natuurlijk, de globalisering oefent druk uit, maar ik kan me niet onttrekken aan de indruk dat ook te grote ambitie van topmanagers een rol speelt. Wie kunnen die giganten eigenlijk leiden? Nu moet Philips weer afslanken en Shell en het Verre Oosten krijgt de schuld.

Mijn eerste stelling is: niet fuseren omdat het zo goed staat voor de burens!

In 1994 heb ik voor het Hoofdbestuur (HB) een interne notitie gemaakt over het eventuele belang van een

fusie. Ik heb daarin zes voordelen en zeven nadelen genoemd onder mededeling dat er wel meer zullen zijn. Dus weet wat je wilt. Een veel gemaakte fout in deze besluitvorming is dat men in z'n enthousiasme alleen oog heeft voor de positieve kant van de medaille.

Ik noemde daarin ook vier aanleidingen tot fusie in het algemeen - schaalvergroting, aanvulling, overleving en efficiencyvergroting - en geconstateerde dat de voordelen vaak verschrompelen door desinvesteringen, aanpassing van de informatiesystemen, negatieve sociale aspecten als motivatieverlies en bureaucrativering van samenwerking, kosten van optrekken naar het hoogste niveau van arbeidsvoorwaarden en pensioenvoorzieningen.

Projecteer je de vier aanleidingen op de imkerorganisaties, dan gelden die voor de ene organisatie meer dan voor de andere.

Stelling twee: het is naïef om alleen maar positief te denken over fusie.

Na fusie ontbreekt de concurrentie die voorheen de besturen 'op de tenen' liet lopen. Imkers kunnen slechts lid worden van één organisatie. Bij fusies van verenigingen heb ik gezien dat mensen in de kleine groep zich enthousiast inzetten, maar afhaken als ze in het grote geheel moeten meewerken. Cultuur en sfeer zijn onmeetbare maar belangrijke realiteiten.

Stelling drie: Ik ben voor fusie maar verlang er niet naar.

Mijn verstand zegt me dat we onnodig inefficiënt bezig zijn, maar mijn gevoel houdt liever alles bij het oude. Nu mag de VBBN zich gelukkig prijzen met een HB dat als een goed team werkt. Hoe zal dat zijn als we een combinatie moeten maken? Maar toch!

Stelling vier: Een fusie hoeft niet, maar moet wel.

Ik zei: we zijn inefficiënt bezig, maar het loopt nog redelijk. Uiteraard kampen alle organisaties met dezelfde vraagstukken: terugloop van dracht en leden, spuutschade, ziektebestrijding, om de belangrijkste te noemen. Het loopt nog redelijk omdat aan oplossingen gezamenlijk gewerkt wordt in de Bedrijfsraad en commissies waarin alle organisaties vertegenwoordigd zijn. Dat laatste overigens vaak met één lid namens de drie zuidelijke bonden. Als we de Bedrijfsraad niet hadden, zou de organisatie van de bijenhouderij een

aanfluiting zijn. Het loopt ook redelijk omdat we een goede harmonie en een redelijke portie vertrouwen in de Bedrijfsraad hebben opgebouwd. En zo kan de hele bijenhouderij met één gezicht naar buiten optreden. Dus als het goed loopt hoeft fuseren niet en waarom dan toch fuseren?

De beste illustratie vindt u onder het Verenigingsnieuws in Bijen. Dezelfde informatie staat in de verslagen van de verschillende organisaties en van de vergadering van de Bedrijfsraad en soms ook nog in mijn 'Uit de PC'. Toch weten veel imkers nauwelijks van welke organisatie ze lid zijn en de Bedrijfsraad is vrijwel onbekend.

Het betekent:

- 4 ■ dat we op verschillende plaatsen met hetzelfde bezig zijn en daarvoor of daarna ook nog gezamenlijk. Ik weet het, dat kan best zinnig zijn, maar vraagtekens passen ook.
- dat we soms op verschillende plaatsen aan hetzelfde wiel werken;
- vaak voorzichtig opereren, politiek bedrijven en dat vertraagt. Zeker voor de VBBN. Want wij realiseren ons best dat we als grootste argwanend worden bekeken omdat we gemakkelijk zaken kunnen doordrukken en soms is dat verleidelijk als we willen opschieten. En zolang er concurrentie is, wil elke organisatie het eigen gezicht oppoetsen en pak je ook wel alléén iets aan wat ook in aller belang zou kunnen zijn.
- dat ik met mijn dubbele pet van voorzitter VBBN én van de Bedrijfsraad regelmatig in het dilemma zit: moet ik -bijvoorbeeld tegen de pers- namens de bijenhouderij spreken of voor mijn eigen organisatie?
- dat mijn PC-rubriek -vaak interessant voor allen- verstopt moet staan onder het verenigingsnieuws van de VBBN.

Maar het belangrijkste argument voor fusie is de gestage teruggang van het aantal leden bij alle organisaties en in Europa. Ik beweer niet dat een fusie dat tij kan keren, maar ik gebruik een citaat uit mijn voorwoord van ons Jubileumboek: *'Natuurlijk komt er te eniger tijd een volledig samengaan van de vijf imkerorganisaties die in Nederland bestaan. Misschien onder de druk van een afbrokkelend ledenbestand. Samengaan vanuit kracht en nieuw perspectief zou verre te verkiezen zijn.'*

Wat zou dat perspectief kunnen zijn?

Een nieuwe naam die voor binnen en buiten de imkerij duidelijk maakt dat er eindelijk een frisse wind waait.

Ik waag een poging: Imkersvereniging met een website: www.imkersvereniging.nl. Dan weet iedereen waar je het over hebt. Zijn we af van het nietszeggend lettergedoe. Als ik me voorstel met 'voorzitter VBBN' ontmoet ik alleen glazige ogen.

Als grote organisatie word je een serieuzer gesprekspartner voor andere natuurbeheerverenigingen en dat is hard nodig want daar ligt een deel van onze toekomst.

Een steviger financiële basis als de vermogens worden samengevoegd en projecten als de CD-rom geen avontuur meer behoeven te zijn en het vermogen kunnen versterken. Met dat vermogen kunnen we wellicht goede initiatieven van verenigingen subsidiëren. Een algemeen secretariaat dat de hele week voor iedere imker klaar staat.

Regionale groepen met een eigen bestuur waarin de culturen van de fusiepartners zichtbaar blijven en de goede elementen van elk van de fusiepartners behouden blijven. Ik geef een voorbeeld: de NCB-studiedag is waardevol en ontmoetingspunt voor de NCB-vriendenkring en waarom niet een Groep LLTB? Acht maal per jaar een HB-vergadering waarin alle zaken direct beslist worden en tweemaal per jaar beleidsoverleg tussen HB en de regionale besturen. Geen ingewikkelde juridische constructies rondom Bedrijfsraad en het blad Bijen; de redactie wordt een commissie en heeft meer ruimte voor bijengedoe door minder ruimte voor verenigingsnieuws. Geen paritaire commissies meer maar alle deskundigheid verenigd.

Op veel plaatsen is er al goede regionale samenwerking maar het voorzichtig overleggen kan worden overgeslagen.

Egalisering van de contributies zal mogelijk voor een aantal imkers een verhoging betekenen, maar dat dubbeltje op de eerste rang is toch ècht uit de tijd en met meer geld kan ook meer gedaan worden.

Aanvankelijk zijn er nog wat littekens zichtbaar maar die trekken met de tijd weg.

En heel imkerend Nederland slaakt een zucht van verlichting.

Ik weet het, ik droom hardop, maar het is een mooie droom en hij kan uitkomen. Als ik wakker word gemaakt om de droom tot werkelijkheid te maken, mag ik worden aangesproken op een volwassen en open aanpak van het proces. Ik kan nog één keer voor drie jaar worden herkozen, dus maak me tijdig wakker!